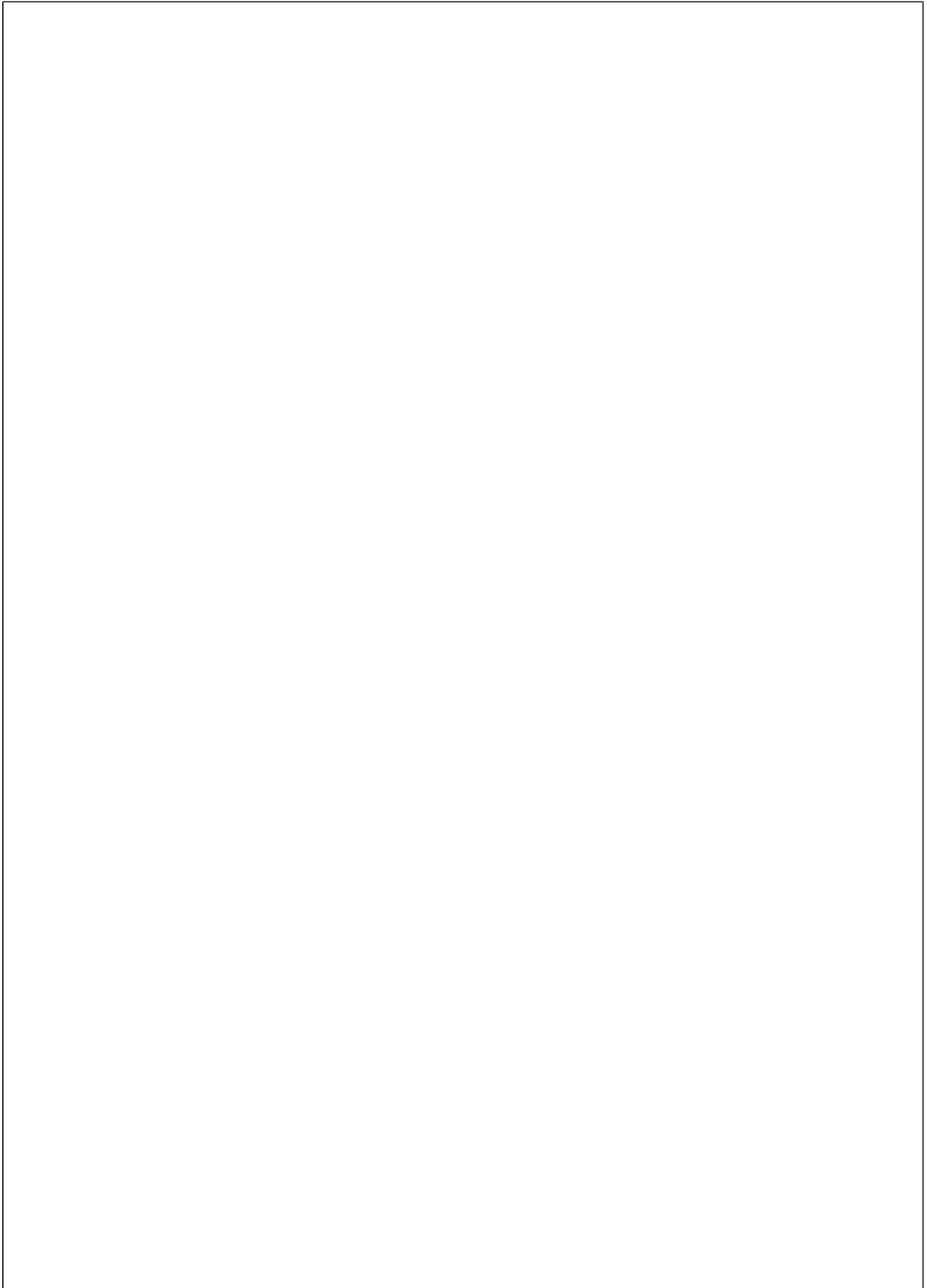

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/202934,Krzyze-Wolnosci-i-Solidarnosci-wreczone-dzialaczom-opozycji-antykomunistycznej-z.html>
28.02.2026, 00:19

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989

W 48. rocznicę protestów robotniczych w Radomiu, w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu odbyła się uroczystość uhonorowania działaczy opozycji antykomunistycznej Krzyżami Wolności i Solidarności. W imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy odznaczenia wręczył zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

25.06.2024

W imieniu Prezydenta RP zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Krzysztof Szwagrzyk uhonorował odznaczeniami 5 działaczy opozycji antykomunistycznej z czasów PRL. Uroczystość poprowadziła naczelnik delegatury IPN w Radomiu Danuta Pawlik.

Udział w wydarzeniu wzięli przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, wojska, służb mundurowych oraz stowarzyszeń osób represjonowanych.

Odznaczeni zostali:

1. Maria Betlej-Smyk,
2. Arkadiusz Jan Kutkowski,
3. Piotr Kutkowski,
4. Zdzisław Piekarski,
5. Krzysztof Sitkowski.

- Protesty robotnicze w Radomiu dały początek Komitetowi Obrony Robotników, w następstwie czego powstała Solidarność [...]. Działania odznaczonych, którzy działali w Radomiu, Wrocławiu czy Lublinie przyczyniły się do obalenia w Polsce systemu komunistycznego po kilkudziesięciu latach zniewolenia

- powiedział zastępca prezesa IPN.

W imieniu odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności głos zabrał Piotr Kutkowski, który podkreślił, że:

- Nie tylko ich działalność była ważna, ale to przede wszystkim na Matkach opozycjonistów spadał największy ciężar. To one musiały znosić szykany, przeszkakania, aresztowania swoich synów i córek. I mimo tych ciężkich chwil nie zniechęcały swoich dzieci do dalszej działalności.

Krzyż Wolności i Solidarności został ustanowiony przez Sejm 5 sierpnia 2010 roku. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 roku przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Krzyż nadawany jest przez Prezydenta RP, na wniosek Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowanie praw człowieka w PRL. Źródłem uchwalenia Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP.

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989 - Radom, 25 czerwca 2024. Fot. Michał Adamczyk (IPN)

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989 - Radom, 25 czerwca 2024. Fot. Michał Adamczyk (IPN)

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989 - Radom, 25 czerwca 2024. Fot. Michał Adamczyk (IPN)

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989 - Radom, 25 czerwca 2024. Fot. Michał Adamczyk (IPN)

Krzyże Wolności i Solidarności wręczone działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1976-1989 - Radom, 25 czerwca 2024. Fot. Michał Adamczyk (IPN)

Biogramy odznaczonych

Maria Betlej-Smyk

Pani Maria Betlej-Smyk od października 1980 r. pełniła funkcję sekretarza MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska. Była również jednym z organizatorów NSZZ „Solidarność” na terenie Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Radomiu, a w późniejszym okresie przewodniczącą Komisji Zakładowej „Solidarności” w tym zakładzie. W listopadzie 1980 r. weszła w skład czteroosobowej delegacji, prowadzącej rozmowy z przedstawicielami Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie realizacji punktu szesnastego tzw. „postulatów sierpniowych”, dotyczącego poprawy warunków pracy w służbie zdrowia. Po fiasku rozmów, wraz z innymi związkowcami, brała udział w strajku okupacyjnym w Sali Herbowej Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku, który trwał 10 dni i zakończył się podpisaniem porozumienia. W maju 1981 r. była delegatem na I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska. W związku z tą działalnością 16 grudnia 1981 r. została internowana. Ze względu na zły stan zdrowia internowanie uchylono 18 grudnia 1981 r. Została zwolniona z pracy, jednak nie zaprzestała swojej działalności opozycyjnej. Była m.in. jednym z inicjatorów oraz czynnym uczestnikiem manifestacji w dniu 31 sierpnia 1982 r. na terenie miasta Radomia. Pod koniec 1982 r. Pani Maria Betlej-Smyk wyemigrowała do Australii, jednak utrzymywała ściśle kontakty z działaczami opozycyjnymi z terenu Radomia.

Od czerwca 1983 r. do lipca 1984 r. uczestniczyła w działaniach organizacji Support for Solidarity, zbierającej fundusze i pomoc rzeczową dla Polaków.

Piotr Kutkowski

Pan Piotr Kutkowski, jako przedstawiciel studentów przy Senacie Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, w marcu 1983 r., wraz z innymi osobami, domagał się, aby Senat

uczelni podjął uchwałę – protest przeciw dotychczasowym bezprawnym działaniom Służby Bezpieczeństwa na uczelni oraz zabraniającej podejmowania takich działań w przyszłości.

Na posiedzeniu Senatu Akademii Wychowania Fizycznego w maju 1983 r. po raz kolejny protestował przeciwko bezprawnym ingerencjom Służby Bezpieczeństwa w życie uczelni, wzywaniu studentów na rozmowy do KWMO oraz wtargnięciu funkcjonariuszy MO i SB na teren Domu Studenckiego „Spartakus”, które miało miejsce w dniu 29 kwietnia 1983 r. Wniosek został poparty przez byłych działaczy „Solidarności” i przyjęty stosunkiem głosów 9:7. Od 1987 r. Pan Piotr Kutkowski, wraz ze swoim bratem Arkadiuszem, zajmował się kolportażem literatury bezdebitowej oraz znaczków wydawanych przez podziemną „Solidarność”. W związku ze swoją działalnością znalazł się w zainteresowaniu operacyjnym Służby Bezpieczeństwa.

Arkadiusz Jan Kutkowski

Pan Arkadiusz Jan Kutkowski był współorganizatorem i aktywnym uczestnikiem strajku studenckiego w Domu Studenckim „Femina” w Lublinie, który miał miejsce w dniach 13-14 grudnia 1981 r. Po pacyfikacji strajku ukrywał się. Nie zaprzestał jednak działalności opozycyjnej. W okresie od XII 1981 do II 1982 był współzałożycielem i wydawcą „Informatora Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ »Solidarność«”. 17 lutego 1982 r. został aresztowany podczas wpadki drukarni, a następnie internowany. Przebywał kolejno w Ośrodkach Odosobnienia we Włodawie, Lublinie i Kwidzynie, gdzie 14 sierpnia 1982 r. został brutalnie pobity, podczas pacyfikacji protestu więźniów politycznych. Został zwolniony z internowania 19 października 1982 r. W kolejnych latach Pan Arkadiusz Jan Kutkowski kontynuował działalność opozycyjną w podziemnych strukturach „Solidarności”, m.in. jako redaktor, drukarz i kolporter wydawnictw podziemnych. W związku z działalnością opozycyjną.

Pan Arkadiusz Jan Kutkowski był rozpracowywany w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego kryptonim „Internista”.

Zdzisław Piekarski

Pan Zdzisław Piekarski brał czynny udział w strajku mającym miejsce w Radomiu w dniu 25 czerwca 1976 r. Bezpośrednią przyczyną protestu była zapowiedziana dzień wcześniej w Sejmie PRL przez premiera Piotra Jaroszewicza drastyczna podwyżka cen artykułów żywnościowych. Wówczas w Radomiu, Ursusie i Płocku doszło do pochodów i demonstracji, zakończonych starciami z Milicją Obywatelską. Pan Zdzisław Piekarski, w związku z udziałem w demonstracji został zatrzymany. Kolegium ds. wykroczeń skazało go w I instancji na 3 miesiące aresztu i powiadomienie o wyroku zakładu pracy. 28 czerwca 1976 r. został osadzony w Areszcie Śledczym w Białymstoku. 29 lipca 1976 r. przewieziony do Aresztu Śledczego w Radomiu, z którego został zwolniony 31 lipca 1976 r. Za udział w robotniczym proteście.

Pan Zdzisław Piekarski był inwigilowany i kontrolowany w ramach sprawy operacyjnego rozpracowania kryptonim „Maniacy”.

Krzysztof Adam Sitkowski

Pan Krzysztof Adam Sitkowski był zaangażowany w działalność opozycyjną w ramach struktur Konfederacji Polski Niepodległej od 1987 r. Pełnił on funkcję Szefa Rejonu Działania Konfederacji Polski Niepodległej w Wierzbicy, która obejmowała swoim zasięgiem, oprócz Wierzbicy, również sąsiednie gminy. W tym czasie przede wszystkim kolportował prasę podziemną Konfederacji

Polski Niepodległej oraz wydawnictwa podziemnej „Solidarności”. Uczestniczył w manifestacjach i innych działaniach podejmowanych wówczas przez Konfederację Polski Niepodległej. Ponadto brał udział w akcjach ulotkowych i plakatowych na terenie Wierzbicy i Radomia. Działalność w Pana Krzysztofa Adama Sitkowskiego w Konfederacji Polski Niepodległej zakończyła się pod koniec 1994 r.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Krzyż Wolności i Solidarności